

8 MYTER OCH
8 SANNINGAR
OM A-KASSAN

”A-kassan är helt central i tider med hög arbetslöshet. Den ska ge trygghet för de som blir av med jobbet. Men a-kassan är idag välfärdens sorgebarn.”

- Fler står oförsäkrade efter att närmare en halv miljon arbetstagare lämnat a-kassan på grund av regeringens kraftiga höjning av a-kasseavgifterna i januari 2007.

- Bara en liten del av löntagarna får 80% av lönen från försäkringen, de flesta långt mindre, vid arbetslöshet.

- Den stigande arbetslösheten gör försäkringen allt dyrare vilket motverkar att fler ansluter sig.

I onsdags, den 11 mars 2009, meddelade Arbetsförmedlingen att 218 000 personer nu är öppet arbetslösa. Det är en ökning med 61 000 personer på ett år och en ökning med 8 000 personer från förra månaden.

A-kassan i Sverige är nu så dålig att många kommer att möta en drastiskt förändrad situation för sin hushållsekonomi vid arbetslöshet. Det i sig driver krisen vidare. Därför är det så angeläget att förbättra arbetslöshetsförsäkringen.

Taket måste höjas. 80% av de yrkesverksamma bör få 80% av sin inkomst skyddad vid arbetslöshet.

Den förhöjda delen av a-kasseavgiften bör maximeras till högst 90 kronor i månaden per medlem. Det skulle ge över 70% av medlemmarna i a-kassorna en sänkning av

avgiften, för många med 100 kronor eller mer. Kostnaden för staten i form av minskade intäkter från finansieringsavgiften skulle bli cirka 1,5 miljarder kronor för 2009.

Det verkar som om många fortfarande tror att a-kassan är en effektiv välfärdsförsäkring. Så är tyvärr inte fallet. Vi har därför samlat de åtta vanligaste felaktiga påståendena om a-kassan.

Nu är det dags för riksdagen att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen.

Sture Nordh, ordförande i TCO

1. ~~ALLA FÅR 80% AV LÖNEN I A-KASSA~~

**SANNINGEN: BARA VAR FJÄRDE ARBETSLÖS
FÅR UT 80% AV INKOMSTEN FRÅN A-KASSAN**

Inkomst	20 000	25 000	29 000	40 000
A-kassa	14 960	14 960	14 960	14 960

Nedan visas hur stor andel av den genomsnittliga inkomsten som olika yrkesgrupper får vid arbetslöshet via den gemensamma statliga arbetslöshetsförsäkringen.

Yrkesgrupp	Lön, kr	% av lön i ersättning
Jurister	42 024	36%
Civilingenjör	37 904	39%
Företagsekonomer	37 698	40%
Dataspecialister	37 080	40%
Lärare, högskolan	32 033	47%
Journalister	31 003	48%
Administratörer	30 179	50%
Sjuksköterskor, spec	28 737	52%
Polis	28 222	53%
Lärare, special	27 295	55%
Lokförare	26 780	56%
Socialekreterare	26 780	56%
Administrativa assistenter	26 574	56%
Lärare, gymnasiet	26 471	57%
Sjuksköterskor	26 368	57%
Socialförsäkringstjänstemän	25 544	59%
Byggnadsarbetare	25 544	59%
Lärare, grundskolan	25 029	60%
Löneadministratörer	24 102	62%
Målare, lackerare	24 308	62%
Kontorssekreterare	22 866	65%
Behandlingsassistenter	22 145	68%
Kundinformatörer	20 600	73%

Få grupper på arbetsmarknaden har så låg lön, att ett takbelopp på 18 700 kronor i månaden ger en ersättning på 80%. Lärare, administratörer och poliser, till exempel, får bara cirka 50% av sin tidigare lön.

~~2. ÄVEN OM A-KASSAN INTE RÄCKER HAR 70% EN FACKLIG INKOMSTFÖRSÄKRING~~

**SANNINGEN: BÅDE LO OCH TCO UPPSKATTAR
ATT SIFFRAN ÄR MINDRE ÄN 40%**

60–70% av LO-, TCO- och SACO- medlemmarna är med i förbund som tecknat inkomstförsäkring men långt ifrån alla omfattas av den.

Det beror på att alla medlemmar inte klarar de kvalifikationskrav, till exempel vad gäller anställningsform, som krävs för att få ersättning från inkomstförsäkringen. Alla förbundsmedlemmar är heller inte med i a-kassan, vilket är ett krav för att få ersättning. Slutligen kan inte alla fackliga förbund åstadkomma en kompletterande försäkring. Förbund vars medlemmar har hög och återkommande arbetslöshet har mycket svårt att klara ekonomin för en sådan försäkring, samtidigt som det är dessa medlemmar som skulle behöva den mest.

Räknar vi bort de som inte är med i facket, de om inte har tillgång till tilläggsförsäkringar via sitt medlemskap och de som inte är kvalificerade, är det rimligt att anta att under 40% av de yrkesverksamma har tillgång till kompletterande inkomstförsäkringar.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har flera gånger påstått att 70% av löntagarna omfattas av en facklig inkomstförsäkring och hänvisat till riksdagens utredningstjänst. De i sin tur tillbakavisar att deras siffror kan användas på det sättet.

”Men siffran har använts i debatten?”

– Ja, men det är fel.”

(Staffan Kornerud, utredare på Riksdagens utredningstjänst i intervju i LO-tidningen 9 december 2008)

3. ~~ALLA HAR INKOMSTSKYDD~~ ~~VID ARBETSLÖSHET~~

SANNINGEN: VILLKOREN FÖR ATT FÅ DEN INKOMSTRELATERADE ERSÄTTNINGEN ÄR:

- Medlemskap i en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av 12 månader.
- Under den senaste 12-månadersperioden (ramtiden) skall man ha förvärvat arbetat sex kalendermånader med minst 80 timmars arbete i varje månad eller arbetat minst 480 timmar under en sammanhängande period av sex kalendermånader. Minst 50 timmars arbete i varje månad krävs. Detta arbetsvillkor kan uppfyllas genom arbete som anställd eller med arbete i eget företag.
- Aktivt söka arbete samt vara beredd att kunna och vilja ta ett arbete på minst tre timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan, och vara anmäld som helt eller delvis arbetslös och arbetsökande hos den offentliga Arbetsförmedlingen.

Cirka en fjärdedel, 160 000 personer, av de inskrivna vid arbetsförmedlingen är oförsäkrade och de flesta är under 25 år. För sin försörjning är de hänvisade till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen som utbetalas

också till dem som inte är med i a-kassan. Villkoret är dock att man har haft ett arbete.

Grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen ger 7 040 kronor per månad före skatt.

Viktigt att känna till är också att för den första arbetslösa månaden går sju dagar bort i karenstid, vilket gör att det endast är femton ersättningsdagar den första månaden.

Tabellen nedan visar hur en arbetssökande person som får grundbeloppet står sig i jämförelse med dem som lever på försörjningsstöd, det som tidigare kallades för socialbidrag. Står det ett minus framför siffran i tabellen så betyder det att inkomsten från grundbeloppet är lägre än riksnormen för försörjningsstöd (socialbidragsnormen). Försörjningsstödet anger nivån på det som uppskattats till existensminimum i vårt samhälle.

Månad 1	1 vuxen	1 vuxen +1 förskolebarn	2 vuxna +2 förskolebarn	1 vuxen +1 ungdom 15-18 år	2 vuxna +2 ungdomar 15-18 år
Grundbelopp (netto efter skatt)	3 312	3 312	6 624	3 312	6 624
Försörjningsstöd	3 550	5 460	9 860	6 260	11 460
Skillnad	-238	-2 148	-3 236	-2 948	-4 836

4. SVENSKA A-KASSAN ÄR BÄST I VÄRLDEN

SANNINGEN: DEN SVENSKA A-KASSAN INTE ENS ÄR BÄST I NORDEN – ELLER I EUROPA.

Allt hårdare villkor för dem som får arbetslöshetsersättning bekräftas av en rapport från det franska forskningsinstitutet l'Institut de Recherches Economiques et Sociales, IRES som noterat att flera länder i Europa försämrat arbetslöshetsförsäkringen och infört striktare regler i densamma.

OECD har också jämfört nettoersättningsnivån för medelinkomsttagare i industrin. Enligt den har den svenska nettoersättningsnivån fallit från 65% 2001 till 61% 2006. TCO:s prognos är att nettoersättningen under 2009 faller till 51%, vilket skulle placera Sverige under genomsnittet av OECD-länderna.

Tabellen nedan visar vilken ersättning olika inkomsttagare skulle få om den svenska a-kassan hade regler som i de jämförda länderna.

Ersättning från svenska a-kassan vid olika inkomstnivåer				
	20 000	25 000	29 000	40 000
Inkomst (kr)				
Sverige	14 960	14 960	14 960	14 960
Vad skulle du få om det svenska systemet hade haft samma inkomsttak som i...				
Finland	16 000	17 887	17 887	17 887
Frankrike	16 000	20 000	23 230	32 000
Tyskland	16 000	20 000	23 230	32 000
Nederländerna	16 000	20 000	23 230	27 876
Norge	16 000	20 000	22 069	22 069
Danmark	14 960	14 960	14 960	14 960
Storbritanien	4 189	4 189	4 189	4 189

5. REGERINGEN SÄNKER A-KASSEAVGIFTEN

SANNINGEN: REGERINGEN HAR BESTÄMT ATT AVGIFTEN TILL A-KASSAN SKA ÖKA NÄR ARBETSLÖSHETEN ÖKAR.

Det blir dyrare och dyrare att vara med i a-kassan när arbetslösheten ökar. Det beror på att regeringen beslutat att a-kasseavgiften skall vara kopplad till hur hög arbetslösheten är. Därför fick exempelvis IF Metall avisera en höjning av sin a-kasseavgift med 300 kronor nyligen. När detta skrivs kommer nyheten om att Kommunals a-kassa, en av landets största, planerar höja avgiften med 50 kronor. Det bekräftar TCO:s prognos som publicerades i slutet av förra året. Där visade TCO på sambandet mellan den stigande arbetslösheten och höjda avgifter.

När a-kasseavgiften höjs går fler personer ur a-kassan. Det visas inte minst av att en halv miljon personer lämnat a-kassan sedan avgifterna chockhöjdes i januari 2007. Regeringen uppfattar detta som ett problem, eftersom väldigt många kommer att stå utan inkomst när arbetslösheten nu stiger snabbt.

Därför har regeringen beslutat om ett avdrag på a-kasseavgiften med 50 kronor under 2009 för att lindra effekterna av chockhöjningen. Men TCO kan i sin analys visa att detta avdrag snabbt kommer att ätas upp av den stigande arbetslösheten. Vill man få folk att gå med i a-kassan vore det bättre att sätta ett stopp för den automatiska höjningen av avgiften. Som politiken nu bedrivs är det som att försöka fylla ett badkar utan att först täppa till hålet där vattnet rinner ut.

Andel icke arbetslösa a-kassem medlemmar som får angiven avgiftsförändring vid en arbetslöshet på 9,0 procent

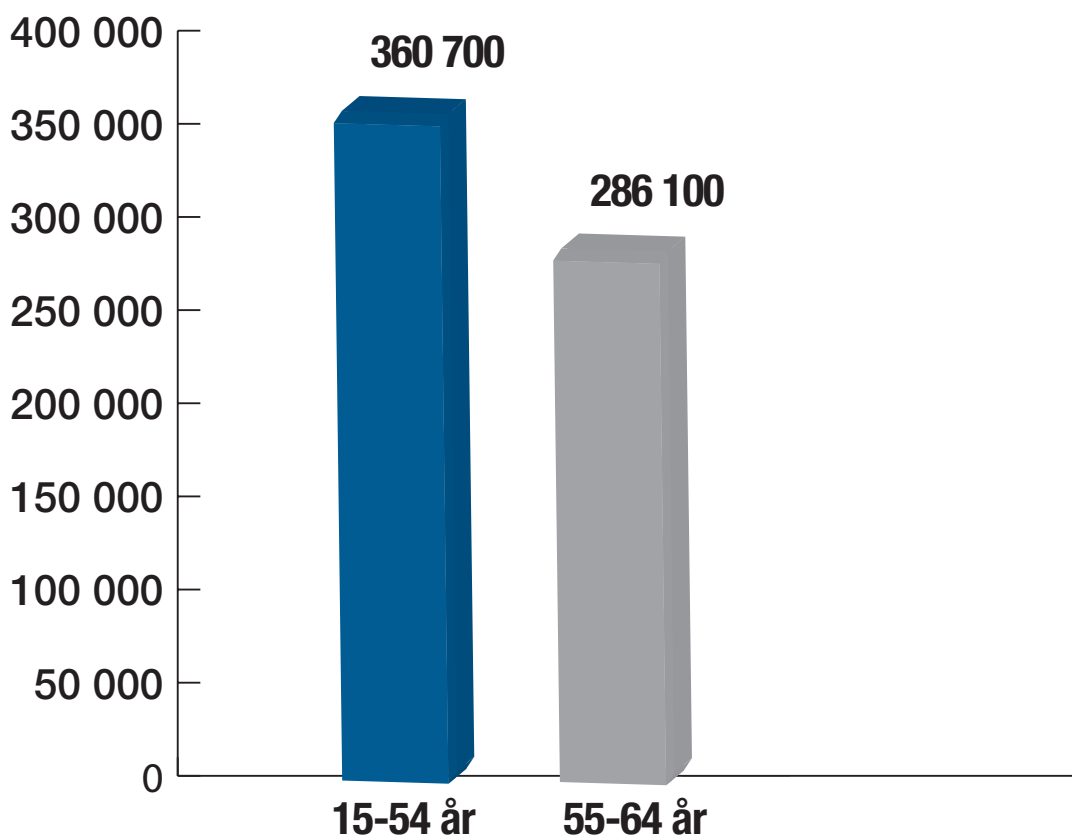
Avgiftsförändring, kr	Arbetslöshet 9,0 %
Ökning 31 kr -	65,3 %
Ökning 1 – 30 kr	11,6 %
Oförändrad avgift	0,2 %
Minskning 1 – 29 kr	22,8 %
Minskning 30 kr -	0,0 %

Källa: TCO-rapport "Avgifterna till a-kassorna 2009"

6. UNDER FLYKTEN FRÅN A-KASSAN 2007-2008 VAR DE BARA DE ÄLDRE SOM LÄMNADE

SANNINGEN: AV DEM SOM LÄMNADE A-KASSAN VAR ÖVER HÄLFTEN UNDER 55 ÅR.

Det var alltså i huvudsak personer i riskzonen att drabbas av arbetslöshet som gick ur kassan. Orsaken är de höga avgifterna.

Källa: Arbetslöshetskassornas samorganisation

7. HÖG ERSÄTTNING FRÅN A-KASSAN ÄR DÅLIGT FÖR EKONOMIN

SANNINGEN: EN GENERÖS A-KASSA GYNNAR OMSTÄLLNING OCH PRODUKTIVITET.

I Employment Outlook (2007) har det ekonomiska samarbetsorganet OECD granskat nyare forskning om effekterna av en generös försäkring. OECD hävdar nu att ”generositet i arbetslöshetsersättningen inte har någon påvisbar effekt över tid på den ekonomiska tillväxten (BNP per capita)”. Resultaten ger därför OECD stöd för att säga att ...” *alla negativa effekter av arbetslöshetsersättningen på sysselsättningen upphävs (”is offset fully...”) genom de positiva effekter som arbetslöshetsersättningen har på den genomsnittliga produktiviteten.*” Under de senaste åren har en mängd etablerade forskare kommit fram till liknade slutsatser.

Det här är de två viktigaste skälen till en generös a-kassas positiva effekter:

- En mer generös arbetslöshetsförsäkring leder till en bättre matchning på arbetsmarknaden. Den arbetslöse får då ekonomiska förutsättningar att söka efter ett lämpligt arbete som motsvarar utbildningsnivå och kompetens. Om ersättningen inte ger inkomstrygghet kan den arbetslöse pressas till att ta första bästa jobb istället för första rätta jobb. Att så snabbt som möjligt tvinga de arbetslösa att ta ett ledigt jobb är inte optimalt för ekonomin. Flera studier visar att en mer generös försäkring ger bättre förutsättningar att hitta ett nytt varaktigt jobb med god lön.
- En mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att ha en positiv effekt på skapandet av högproduktiva jobb. *Länder med mer generösa system har enligt OECD en signifi-*

kant högre produktivitetstillväxt och snabbare tillväxt av jobb i mer riskfyllda, högproduktiva sektorer i ekonomin där företag och jobb är mer utsatta. Ett flertal studier pekar på att en väl utbyggd arbetslöshetsförsäkring ökar efterfrågan på mer riskfyllda och högproduktiva jobb i ekonomin. En lägre ersättning till den arbetslöse ökar den ekonomiska risken med att lämna ett relativt säkert jobb för att prova ett nytt, mer produktivt, men också mer osäkert arbete. En låg ersättning i försäkringen ökar därmed risken för inlåning i jobb med lägre produktivitet.

Med en försämrad arbetslöshetsersättning riskerar vi få en utveckling i arbetslivet där människor inte får utdelning på sin utbildning. Då människor allt för snabbt tvingas ta ett jobb under sin utbildningsnivå får vi vad en del forskare kallar för en ”mismatch of talents”. En bra arbetslöshetsförsäkring är därför i allra högsta grad relevant för välutbildade i arbetslivet och ett fungerande verktyg för att upprätthålla människors humankapital i perioder av arbetslöshet.

8. REGERINGEN VAR TVUNGEN ATT HÖJA A-KASSEAVGIFTEN

SANNINGEN: ARBETSLÖSHETSFÖRSÄKRINGEN GICK MED TOTALT 36 MILJARDER KRONOR I ÖVERSKOTT UNDER 2007 OCH 2008.

Den 1 januari 2007 höjdes a-kasseavgifterna kraftigt genom införandet av den så kallade förhöjda finansieringsavgiften (sedermera ändrad och omgjord till arbetslöshetsavgiften). Intäkterna till försäkringen kommer från två källor, dels de medlemsavgifter som a-kassemedlemmarna betalar själva, dels arbetsmarknadsavgiften som är en arbetsgivaravgift. Utgifterna för a-kassan består i arbetslöshetsersättning och annan ersättning som betalas ut till arbetslösa samt a-kassornas administrationskostnader.

För år 2007 så översteg arbetslöshetsförsäkringens intäkter dess utgifter med otroliga 28 miljarder kronor. Det berodde framförallt på de högre avgifterna. Till detta kommer att arbetslösheten var låg under 2007 och därmed utbetald ersättning samt att systerförsäkringen ökade något, vilket innebar ökade intäkter från arbetsmarknadsavgiften. Nettoresultatet är att statsmakten kunde ta in 28 miljarder mer än man betalade ut under 2007, främst genom att a-kassemedlemmarna själva fick stå för 61% av a-kassans kostnader.

Arbetslöshetsförsäkringens finansiering 2007 och 2008, mkr

		Prognos Bp
Intäkter	2007	2008
Arbetsmarknadsavgift anställda	48 471	28 759
Arbetsmarknadsavgift enskilda företagare	746	207
Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	10 553	7 128
Intäkter totalt	59 770	36 094
Utgifter	2007	2008
Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442	27 677
Bidrag till lönegarantiersättning	593	823
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	48	53
Bidrag till administration av grundbeloppet	49	50
Utgifter totalt	31 132	28 603
Resultat	28 638	7 491

Källa: Arbetslöshetskassornas samorganisation
Anm.: För 2007 ingår ålderspensionsavgift med 4 347 mkr

År 2008 vände arbetslösheten uppåt, vilket ökade arbetslöshetsförsäkringens kostnader. Detta till trots så var a-kassan även under detta år kraftigt överfinansierad. Intäkterna överskred utgifterna med 7 miljarder kronor. A-kassemedlemmarna står idag för drygt 40% av arbetslöshetsförsäkringens kostnader genom avgifter.

TCO menar att det är principiellt felaktigt att ett trygghetssystem som arbetslöshetsförsäkringen används för andra ändamål än det tilltänkta. Det urholkar i förlängningen tilltron till försäkringen. I det konjunkturläge som nu råder är det dessutom en felaktig politik att genom höga a-kasseavgifter dra undan efterfrågan från hushållen. Det leder till lägre konsumtion och att färre går med i a-kassan och får ett inkomstskydd i händelse av arbetslöshet.

FTF – facket för försäkring och finans

försvarsförbundet

FINANSFÖRBUNDET

JOURNALIST
FÖRBUNDET

teaterförbundet
fackförbundet för scen & media

Polisförbundet

SFHL

UNIONEN

SKTF

symf

Läraryrket

